

5. Самойленко О. М., Бацуровська І. В., Самойленко О. О., Доценко Н. А. Упровадження моделі підготовки магістрів до освітньо-наукової діяльності в умовах масових відкритих дистанційних курсів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. Т. 64. № 2. С. 197-220.
6. Якібчук М. І. Педагогічна модель як основна складова теоретико-методологічних засад формування толерантності у студентів вищих педагогічних навчальних закладів. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2013. № 3 (262). С. 279-285.
7. Christensen C. The innovator's solution: creating and sustaining successful growth. Harvard Business Press. 2003. 320 p.

Dotsenko N. A.

PEDAGOGICAL STRUCTURE OF THE MODEL OF PREPARATION BACHELORS
IN AGRICULTURAL ENGINEERING FOR PROFESSIONAL ACTIVITIES
IN THE INFORMATION AND EDUCATIONAL CONDITIONS

The article presents the pedagogical structure of the model of preparation of bachelors in agricultural engineering for professional activity in the conditions of information and educational environment. It is investigated the meaning of the term of the pedagogical model. There are considered the blocks of the model of preparation of bachelors in agro-engineering for professional activity in the conditions of information and educational environment: target, conceptual, value-motivational, content, operational-activity and effective. The target unit is characterized by defining modern leading ideas in the preparation of bachelors in agricultural engineering. The conceptual block takes into account methodological approaches, pedagogical principles and tasks of training bachelors in agricultural engineering in the conditions of information and educational environment. The value-motivation unit provides for the motivation of agricultural engineers at the elementary, bachelor's levels. The content unit describes the content of education at each of the levels, namely: a cycle of entry-level disciplines, special courses for 1-2 courses and at the bachelor level for 3-4 courses. The operating unit includes forms and methods, techniques and technologies of training. Forms and methods of teaching include lectures, discussions, problematic seminars, practices for entry-level students; and interactive multimedia lectures, roundtables in thematic forums, preparation of presentation presentations, interactive assignments, training computer interactive simulators, video conferences, thematic chat conferences, research projects, bachelor level practices. The resulting unit of the developed model provides for monitoring of the professional training of agricultural engineers, which is carried out on the basis of certain components (motivational, integration, operational, creative) and criteria: motivational, integration, operational and creative. The result of the developed experimental model is the readiness of agricultural engineers for professional activity.

Key words: pedagogical model; professional readiness, bachelor's degree in agricultural engineering, information and educational environment.

Дата надходження статті: «20» вересня 2019 р.

УДК 378:796.071.4

Зайцева О. Л.*

ГОТОВНІСТЬ ДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ КОНФЛІКТІВ ЯК ЧИННИК УСПІШНОСТІ
ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

У статті обґрунтовано актуальність підготовки вчителя фізичної культури до попередження конфліктів. Зазначено, що кількість конфліктів, які є невід'ємною частиною суспільного життя, підвищується під час соціальних трансформацій. Наголошено, що в період реформування системи освіти найважливіша роль належить особистості вчителя. Сучасне суспільство висуває високі вимоги до професійної підготовки та компетентності фахівців, завдяки діяльності яких реалізується державна політика в цій сфері, тому виникає потреба в суттєвих змінах професійної підготовки, у тому числі й майбутніх вчителів фізичної

*© Зайцева О. Л.

культури. Проаналізовано наукові джерела з означеної проблематики. Виявлено недостатню розробленість теоретичних і методичних засад підготовки вчителів фізичної культури до попередження конфліктів. Обґрунтовано зміст ключових понять дослідження, зокрема: готовність – властивість людини бути джерелом активності з предмету власних уявлень; конфлікт – зіткнення сторін, думок, сил, позицій, що є постійним супутником людського та суспільного буття; педагогічний конфлікт – найбільш гострий спосіб розвитку й подолання значущих суперечностей, що виникають у взаємодії учасників педагогічного процесу, який зазвичай супроводжується негативними емоціями та потребує розв'язання та гармонізації; попередження конфліктів – організація взаємодії й існування людей, що виключає чи зводить до мінімуму ймовірність виникнення конфліктів між ними; готовність майбутнього вчителя фізичної культури до попередження конфліктів – інтегроване особистісне утворення, яке забезпечує теоретичну й практичну відповідність фахівця вимогам професійної діяльності в аспекті запобігання й подолання професійних конфліктів.

Окреслено основні завдання психологічної профілактичної роботи з блокування особистісних причин запобігання конфліктам. Наголошено, що одним з важливих способів запобігання конфліктам є врахування особливостей поведінки конфліктних особистостей. А провідним аспектом запобігання конфліктам є вибір людьми стилю поведінки в процесі конфліктної взаємодії, що є серією взаємоспрямованих інтерацій.

Ключові слова: майбутні вчителі фізичного виховання, конфлікт, педагогічний конфлікт, профілактика конфліктів, готовність, готовність до попередження конфліктів у професійній діяльності.

Сьогодні реалізація актуального суспільного запиту щодо найбільш повного вияву вчителем фізичної культури свого особистісного потенціалу в професійній діяльності утруднюється тим, що в порівнянні із іншими представниками професій типу «людина-людина» ці вчителі постійно стикаються із необхідністю подолання конфліктів у безлічі запланованих і спонтанних, конфліктних педагогічних ситуацій, так чи інакше пов'язаних із виконанням учнями фізичних вправ.

Професійне середовище, у якому доводиться працювати вчителю, має високий рівень конфліктогенності, однією з основних причин якої є психологічні особливості суб'єктів педагогічної взаємодії.

Оскільки вчитель фізичної культури обов'язково стикатиметься із різноманітними конфліктними ситуаціями педагогічної взаємодії, підготовка до ефективного вирішення їх має виступати пріоритетним завданням вищої школи. Однак у зв'язку з оптимізацією, інтенсифікацією та економізацією вищої освіти виникають суперечності, що стосуються формування конфліктологічної компетентності. Зокрема, між постійною потребою загальноосвітніх навчальних закладів у висококваліфікованих вчителях фізичної культури, здатних адаптуватися до конфліктних умов професійної діяльності та низьким рівнем готовності до попередження конфліктів випускників вишів за спеціальністю 014 «Середня освіта (фізична культура)».

Основу для розв'язання означених протиріч знаходимо в соціологічних, психологічних та педагогічних джерелах.

Зокрема, сутність конфліктів, класифікація, типологія, причини виникнення, а також стратегії їхнього розв'язання розглядалися в роботах А. Анцупова, О. Бандурки, Н. Гришиної, Г. Ложкіна, М. Пірена, Л. Цой, А. Шипілова. Автори єдині в думці, що конфлікт є невід'ємною складовою соціального буття, розповсюджується на всі сфери діяльності людини і може виникати з об'єктивних і суб'єктивних причин. На сьогодні авторами розроблено системно-ситуаційний метод дослідження конфліктів; виявлено модельні описи чинників виникнення конфлікту й закономірних реакцій людей у конфліктних ситуаціях спілкування.

Поняття конфліктологічної компетентності стало предметом дослідження

Є. Богданова, В. Зазикіна, Н. Самсонової, Л. Цой, А. Шипілова, Л. Петровської. Аналіз їхніх наукових праць дозволяє констатувати, що дослідники розглядають конфліктологічну компетентність або як складову інших компетентностей (соціально-психологічної, комунікативної тощо), або як окремий вид професійної компетентності, який має свою структуру.

Специфіку поняття «конфліктна компетентність» розглядали О. Єфімова, Л. Петровська, Б. Хасан. У дослідженнях автори наголошують на тому, що в її структуру входять такі базові компоненти: спеціальні знання та вміння, навички управління конфліктними явищами, рефлексивна культура.

Конфліктологічна підготовка педагогів висвітлена в дослідженнях С. Баникіної, Н. Гришиної, В. Журавльова, І. Козич, Л. Мухіної, Л. Петровської, С. Філь. Авторами розглянуті педагогічні умови конфліктологічної підготовки та запропоновано методику безконфліктної оцінки якості навчання школярів та діяльності вчителів, надані конкретні рекомендації вчителям з профілактики стресу, а також поліпшення спілкування між суб'єктами педагогічної взаємодії.

Разом із тим аналіз наукової літератури дозволяє констатувати, що, хоч конфліктологічна підготовка педагогів ставала предметом уваги вчених, процес підготовки вчителів фізичної культури до попередження конфліктів у професійній діяльності знаходиться на стадії становлення.

Наявність соціальної потреби, а також недостатня розробленість засад конфліктологічної підготовки вчителів фізичної культури зумовили вибір теми дисертаційного дослідження «Формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до попередження конфліктів у професійній діяльності».

Метою публікації є обґрунтування ключових понять дослідження.

Перш за все, обґрунтуємо загальне визначення конфлікту, а також сформулюємо дефініцію педагогічного конфлікту.

Конфлікт (від лат. *conflictus* – зіткнення) – зіткнення сторін, думок, сил, позицій, що є постійним супутником людського та суспільного буття. При цьому він виступає об'єктивним та закономірним соціально-психологічним явищем, зумовленим неповторною індивідуальністю кожної людини, автономністю та неповторністю внутрішнього світу особистості, яка в спілкуванні відкривається іншій особистості [2, с. 11].

В основі конфліктів лежить багатовимірність індивідуальних буттєвих просторів. Установки, аттїтуди, диспозиції, особистості по відношенню до соціальних процесів і явищ завжди індивідуальні та неповторні. Це, з одного боку, ускладнює наше життя, з іншого – робить його багатовимірним та непередбачуваним [там само].

Феномен конфлікту сьогодні є предметом вивчення соціології (загальна теорія соціального конфлікту (К. Боулдінг); концепція позитивно-функціонального конфлікту (Л. Козер), конфліктна модель суспільства (Р. Дарендорф) та ін.); психології (підхід до розуміння конфлікту, як перманентного елементу людської душі (А. Адлер, З. Фрейд, Е. Еріксон, К. Юнг); підхід до вивчення конфлікту як реакції особистості на зовнішню ситуацію (А. Бандура, Л. Дуб, Н. Міллер, М. Шериф тощо); концепція конфлікту як когнітивного феномену (К. Левін, В. Мерлінта ін.)).

Зважаючи на погляди соціологів та психологів, відзначимо, що конфлікт як соціальне явище має ядеструктивні та конструктивні аспекти. Зокрема, конфлікт, з одного боку, погіршує настрій, соціально-психологічний клімат у групі людей, знижує якість спільної діяльності, може призвести до насильства, погіршення міжособистісних стосунків, погіршення індивідуальної діяльності, закріплення соціальної пасивності тощо. З іншого боку, він сприяє подоланню суперечностей у стосунках, послабленню психічної напруженості, сприяє розвитку особистості й згуртуванню колективу, поліпшує якість діяльності, активізує соціальне оточення, висвітлює нерозв'язані проблеми, актуалізує гуманістичні цінності [2, с. 58].

Типові стратегії та відповідні їм стилі поведінки людей у конфлікті – суперництво, уникання, пристосування, компроміс, співробітництво. Вважається, що кожний стиль може бути оптимальним і забезпечувати найкращий ефект залежно від конкретних умов виникнення й розвитку конфлікту [2, с. 102].

Серед поширених причин, через які виникають конфлікти в освітньому процесі, можна виділити організаційно-управлінські, соціально-психологічні та особистісні [4].

Значною мірою виникнення і розвиток педагогічного конфлікту визначається соціально-психологічними й особистісними причинами. Оскільки вони здійснюють помітний вплив на конфлікт, їхні зміни викликають істотні зміни в процесі розвитку суперечності у взаємодії людей.

З іншого боку, ці причини легше піддаються управлінським впливам порівняно з об'єктивними й організаційно-управлінськими передумовами.

Соціально-психологічні та особистісні причини й умови запобігання конфліктам мають особливе значення з огляду на предмет нашого дослідження.

Вважається, що одним з основних чинників конфліктів в закладах освіти поряд із психологічною несумісністю й міжособистісним протистоянням є недостатня підготовка учасників освітнього процесу [2, с. 58].

Зокрема, за даними А. Анцупова, значна кількість конфліктів в освітніх закладах виникає внаслідок психологічної несумісності (за даними досліджень – 12 %). Якщо врахувати, що частіше всього конфліктна ситуація виникає між керівником і підлеглим (за даними опитувань, 36% від загальної кількості конфліктів у навчальних закладах), то керівник повинен урахувувати фактор психологічної несумісності в спілкуванні з підлеглими. Важливо відзначити, що конфлікти, які викликані психологічною несумісністю, можуть мати багато причин, тому розв'язувати їх дуже складно [3].

Як правило, до педагогічних конфліктів, які пов'язані з сильними психологічними напруженнями, переживаннями, їх учасники, а також інші суб'єкти освітнього процесу ставляться негативно. Вірогідно, причиною цього є страх перед можливим руйнівним впливом конфлікту на міжособистісні стосунки, унаслідок чого конфлікт сприймається людиною як небезпека, загроза власному благополуччю, взаєминам з людьми, своїй репутації тощо [17, с. 8].

Утім такий аналіз не звільняє нас від необхідності конкретизувати значення поняття «педагогічний конфлікт» у нашому дискурсі.

На основі праць попередників, під педагогічним конфліктом будемо розуміти найбільш гострий спосіб розвитку й подолання значущих суперечностей, що виникають у взаємодії учасників педагогічного процесу, який зазвичай супроводжується негативними емоціями та потребує розв'язання та гармонізації [5–8].

У наукових джерелах під запобіганням (або профілактикою) конфліктів розуміється організація взаємодії й існування людей, що виключає чи зводить до мінімуму ймовірність виникнення конфліктів між ними. Мета профілактики (запобігання) – створення таких умов діяльності та взаємодії людей, які б мінімізували ймовірність виникнення чи деструктивного розвитку суперечностей між ними [4].

Як видно з наукових публікацій, проблема запобігання конфліктам в останні роки набуває особливої актуальності й практичної значущості, що зумовлено, передусім, трудомісткістю безпосереднього розв'язання вже розгорнутих конфліктів. Запобігти конфліктам значно легше, ніж конструктивно розв'язати їх [3].

У роботах А. Анцупова найбільш повно схарактеризована діяльність із запобігання конфліктам, яка повинна проводитись за чотирма основними напрямками: створення об'єктивних умов, що перешкоджають виникненню і деструктивному розвитку передконфліктних ситуацій; оптимізація організаційно-управлінських умов роботи навчального закладу; усунення соціально-психологічних причин конфліктів; блокування особистісних причин виникнення конфліктів [там само].

Впливати на проблемну ситуацію взаємодії можна двома способами: впливати на

свою поведінку або на психіку та поведінку опонента [8].

Основними завданнями психологічної профілактичної роботи з блокування особистісних причин є запобігання конфліктам:

- оволодіння психологічними прийомами та навичками безконфліктного спілкування;
- оволодіння навичками саморегуляції в складних, конфліктних ситуаціях;
- оволодіння знаннями, вміннями та навичками розуміння конфліктогенів (слів, дій або їх відсутності, поведінкових актів чи поведінки в цілому, які можуть призвести до конфлікту) спілкування та усвідомлення власних конфліктогенів;
- оволодіння вміннями перетворення конфліктогенів спілкування;
- позбавлення особистісної конфліктності та конфліктних форм і стереотипів поведінки;
- навчання правильній (адекватній, конструктивній) поведінці в складній передконфліктній або конфліктній ситуації;
- оволодіння знаннями та вміннями запобігання деструктивним наслідкам конфліктів [14].

Одним з важливих способів запобігання конфліктам є врахування особливостей поведінки конфліктних особистостей.

Провідним аспектом запобігання конфліктам є вибір людьми стилю поведінки в процесі конфліктної взаємодії, що є серією взаємоспрямованих інтерацій. У ході останніх учасники взаємодії використовують різноманітні прийоми та техніки впливу на партнера, частина з яких – специфічна для кооперативної чи конкурентної взаємодії, а останні можуть використовуватися й у тому, і в іншому контексті.

Найважливішою складовою роботи із запобігання конфліктам є безконфліктне спілкування. Результати соціологічних досліджень свідчать про те, що переважна кількість конфліктів є наслідком нетактовної поведінки учасників педагогічного процесу [12].

У науковій літературі існує багато підходів до вироблення технологій безконфліктного спілкування, розвитку психологічної атракції (принадності особистості, що виникає при міжособистісному сприйнятті її іншими людьми) та позитивного іміджу, підвищення психологічної культури й психологічної просвіти для позбавлення конфліктогенів спілкування, конфліктних типів поведінки, особистісної конфліктності, профілактики виникнення та ескалації конфліктогенів [1].

Отже, вважаємо, що разом із поняттям «запобігання конфлікту» до нашого дискурсу доцільно увести термін «готовність до попередження конфліктів у професійній діяльності», яким будемо позначати стан відповідності вчителя викликам професійної діяльності. При визначенні змісту цього терміну ми спиралися на наукові праці Г. Антонова [2], Н. Герасімової [9], Н. Дорошенко [10], І. Коваль [11], А. Лукашенко [15], Л. Пампухи [16].

Психологічний аналіз конфліктних ситуацій у сфері професій типу «людина-людина» свідчить, що ефективний засіб запобігання конфліктам полягає не стільки в прямому впливі на передконфліктні ситуації, скільки у створенні умов, що перешкоджають їх загостренню, а також у розв'язанні передконфліктних ситуацій неконфліктними способами. Різний підхід людей до самооцінки та взаємної оцінки результатів діяльності один одного – одна з типових причин конфліктів між ними. Компетентна, об'єктивна, різнобічна оцінка результатів діяльності є важливою умовою запобігання міжособистісним конфліктам [3].

Не менш важливим аспектом запобігання конфліктам у навчальних закладах є особистість педагога (викладача), оскільки особистісні риси педагога відіграють визначну роль у характері взаємодії з іншими учасниками педагогічного процесу. З іншого боку, саме від педагога багато в чому залежить успішність здійснення соціалізації особистості учня на засадах гуманності та духовності.

Вплив особистості педагога на учня достатньо різноманітний. Виділімо найважливіші аспекти цього впливу.

По-перше, це стиль взаємодії педагога з учнями, який слугує прикладом для відтворення подібних стосунків з однолітками.

По-друге, оцінка викладачем результатів навчання учнів, що істотно впливає на результативність спільної діяльності та на взаємини «педагог-учень». Як зазначають фахівці, дуже важливо, щоб педагог розумів роль і особливості оцінки особистості учня, оскільки об'єктивність оцінки здійснює вплив на його авторитет. Об'єктивні оцінки всіх учнів – це один з простих і надійних способів укріплення викладачем свого авторитету. Окрім об'єктивності, дуже важливим є також форма оцінки, виявлення педагогічного такту та неконфліктного стилю оцінювання [3].

По-третє, педагог зобов'язаний втручатися в конфлікти між учнями, регулювати їх. Залежно від ситуації, можливе адміністративне втручання педагога, а іноді – просто добра порада. Позитивний вплив здійснює залучення учасників конфлікту до спільної діяльності, участь у розв'язанні конфлікту інших учнів, особливо лідерів групи.

Поняття готовності в довідниковій і науковій літературі має різні тлумачення. Зокрема:

- це знання і досвід у тій чи іншій галузі [13];
- здатність людини здійснювати певні акти чи дії в конкретних умовах [8];
- здібність мобілізувати знання, уміння й цінності в конкретних ситуаціях для розв'язання практичних завдань у різних сферах життя і діяльності [12].

Важливим аспектом зниження ймовірності виникнення конфліктів у педагогічних колективах, а отже, їх запобігання є об'єктивна, справедлива оцінка результатів діяльності людини.

Виходячи з наведених вище трактувань, можна зазначити, що готовність до попередження педагогічного конфлікту – це знання, досвід людини у взаємодії із іншими людьми, що дозволяють їй здійснювати діяльність із запобігання конфліктам і їхнього подолання.

Отже, під готовністю до попередження педагогічного конфлікту будемо розуміти інтегроване особистісне утворення, яке забезпечує теоретичну й практичну відповідність фахівця вимогам професійної діяльності в аспекті запобігання й подолання професійних конфліктів.

За нашим припущенням, готовність до попередження конфліктів у професійній діяльності характеризується високим рівнем розвитку, оптимальним співвідношенням та збалансованим проявом особистих якостей, професійно важливих знань і вмінь, а також операційних паттернів, необхідних для ефективної самореалізації професійного потенціалу в конфліктних ситуаціях.

Структура готовності до попередження педагогічного конфлікту включає свідомі або інтуїтивні знання про конфлікти, їхні значення, функції, наслідки, а також усвідомлення важливості та володіння вміннями здійснення діяльності із запобігання й подолання конфліктів у взаємодії й спілкуванні.

Як зазначалося вище, важливішою причиною конфліктів в освітніх закладах є нестача відповідної підготовки учасників педагогічного процесу.

Отже, найважливішою складовою професійної компетентності вчителя фізичної культури виступає готовність до попередження педагогічних конфліктів як професійна якість, що обумовлює реалізацію ним особистісного потенціалу в професійній діяльності.

У таких умовах значення набуває трансформація цільових орієнтирів і процесуальних характеристик підготовки вчителів фізичної культури в напрямі набуття ними готовності до попередження педагогічних конфліктів.

Отже, результатом аналізу наукових джерел стали такі дефініції:

– готовність – властивість людини бути джерелом активності з опрідметнення

власних уявлень;

– конфлікт – зіткнення сторін, думок, сил, позицій – є постійним супутником людського та суспільного буття;

– педагогічний конфлікт – найбільш гострий спосіб розвитку й подолання значущих суперечностей, що виникають у взаємодії учасників педагогічного процесу, який зазвичай супроводжується негативними емоціями та потребує розв'язання та гармонізації;

– попередження конфліктів – організація взаємодії й співбуття людей, що виключає чи зводить до мінімуму ймовірність виникнення конфліктів між ними;

– готовність майбутнього вчителя фізичної культури до попередження конфліктів – інтегроване особистісне утворення, яке забезпечує теоретичну і практичну відповідність фахівця вимогам професійної діяльності в аспекті запобігання й подолання професійних конфліктів.

Перспективним для подальшого наукового пошуку вважаємо розробку, теоретичне обґрунтування та експериментальну перевірку педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до попередження конфліктів у професійній діяльності.

Література:

1. Андреев В. И. Конфликтология: искусство спора, ведения переговоров, разрешения конфликтов. М.: Народное образование, 1995. 127 с.
2. Антонов Г. В. Педагогічні засади запобігання і розв'язання конфліктів у начально-виховному середовищі вищого навчального закладу: дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.04. Харків, 2005. 197 с.
3. Анцупов А. Я. Профилактика конфликтов в школьном коллективе. М.: Гуман. изд. центр ВЛАДОС, 2003. 208 с.
4. Анцупов А. Я., Шипилов А. И. Конфликтология: учебник для вузов. 2-е изд., перераб. И доп. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. 591 с.
5. Балл Г. О. Проблема запобігання конфліктам між педагогами і учнями у світлі гуманістичного підходу. *Конфлікти в педагогічних системах*: збірник доповідей науково-практичної конференції. Вінниця: ВДТУ, 1997. С. 18-19.
6. Балл Г. О., Бургін М. С. Стратегії психологічних впливів у конфліктних ситуаціях в педагогічних системах. *Конфлікти в педагогічних системах*: збірник доповідей науково-практичної конференції. Вінниця: ВДТУ, 1997. С. 20-21.
7. Боришевський М. Й., Кушнірюк В. М. Гуманізація оцінних ставлень як умова попередження конфлікту у педагогічному процесі. *Конфлікти в педагогічних системах*: збірник доповідей науково-практичної конференції. Вінниця, 1997. С. 33-35.
8. Бургін М. С. Конфлікти у педагогічних системах: методологічний аналіз. *Конфлікти в педагогічних системах*: збірник доповідей науково-практичної конференції. Вінниця: ВДТУ, 1997. С. 42-44.
9. Герасімова Н. Є. Внутрішньоособистісні конфлікти в процесі соціальної адаптації студентів до умов вищих навчальних закладів: дис. ... канд. психологічних наук: 19.00.07. К., 2004. 234 с.
10. Дорошенко Н. М. Гендерна детермінація вибору студентами стратегії поведінки в конфлікті: дис. ... канд. психологічних наук: 19.00.07. К., 2003. 227 с.
11. Коваль І. А. Психологічні особливості конфліктів у процесі спільної учбової діяльності студентів: дис. ... канд. психологічних наук: 19.00.07. К., 2003. 218 с.
12. Козырев Г. И. Введение в конфликтологию: учебное пособие для студентов вузов. М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. 176 с.
13. Лисенко О. М. Конфліктна поведінка особистості за умов трансформації українського суспільства: автореф. дис... канд. соціол. наук: 22.00.01. Х., 2002. 19 с.
14. Ложкин Г. В., Повякель Н. И. Практическая психология конфликта: учебное пособие. 2-е изд., стереотип. К.: МАУП, 2002. 256 с.

15. Лукашенко А. О. Педагогічні умови формування конфліктологічної компетентності вчителя загальноосвітнього навчального закладу: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Х., 2005. 235 с.
16. Пампуха Л. О. Гендерні стереотипи в структурі рольового конфлікту жінки-керівника: дис. ... канд. психологічних наук: 19.00.05. Луганськ, 2006. 170 с.
17. Хасан Б. И. Конструктивная психология конфликта. СПб.: Питер, 2003. 250 с.

Zaytseva O. L.

APTITUDE FOR CONFLICT PREVENTION AS FACTOR OF PROFESSIONAL ACTIVITY EFFICIENCY OF PHYSICAL EDUCATION TEACHER

The article validates topicality features of forming future physical education teacher's aptitude for conflict prevention. The author stresses that conflicts are the inseparable part of public life, and they are more frequent in social transformation situations. In the author's opinion, teacher's personality takes the main part in education system during the reforming time. Modern society claims high requirements for professional training and competence of skillful experts, whose activity influences state policy in this sphere. That is why there is a great demand of significant changes of experts' professional training; future physical education teachers are not the exception in this case. The author analyses scientific publications of the terms of reference and comes up with the conclusion about the lack of proper scientific researches aiming to reveal theoretical and methodological fundamentals of forming future physical education teachers' aptitude for conflict prevention. The researcher presents an argument for investigation key concepts meanings, such as: aptitude – person's ability to be a source of activity for own ideas and impressions objectification; conflict – clashes between the parties on the basis of points of views, potential, status – is an eternal integral companion of human's genesis and public existence; pedagogical conflict – one of the most radical way of development and negotiation for eliminating significant contradictions, these contradictions are caused due to collaboration of pedagogical process participants. In its turn, such pedagogical process results in negative attitude and emotions, so the participants have to solve the problem and harmonize the relationship; conflict prevention – management of people collaboration and coexistence that eliminate or minimize any possibility of conflict inception in the community; future physical education teacher's aptitude for conflict prevention – integral personality unit that represents theoretical and practical reference to requirements of behavior to prevent and cope with conflicts in professional activity.

The main tasks of psychological preventive work on blocking personal causes are prevention of conflicts. It is emphasized that one of the important ways of preventing conflicts is to consider the peculiarities of the behavior of conflict personalities. A leading aspect of conflict prevention is people's choice of style of behavior in the process of conflict interaction, which is a series of interrelated interactions.

Key words: future physical education teachers, conflict, pedagogical conflict, conflict preventative measures, aptitude, aptitude for conflict prevention in professional activity.

Дата надходження статті: «20» вересня 2019 р.

УДК 378.1

Mykhailychenko I. V.*

ORGANIZATIONAL-MANAGERIAL CONDITIONS FOR INNOVATIONS IMPLEMENTATION IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

The article describes organizational-managerial conditions for innovations implementation in higher education institutions. The essence of the concept of «innovation» is presented. The process of putting innovations into practice in the higher education institution can be represented as a process of integration of the subsystem «innovation» into the metasystem «institution of higher education» and mutual adaptation of both educational systems. It is determined that innovations carried out in higher

*© Mykhailychenko I. V.